

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, POUKU.

IV. Letnik

V Ljubljani 15. marca 1903.

Št. 6.

Pred učiteljskim shodom.

I.

Gveliki noči se bode zbralo učiteljstvo cele dežele, da izjavi svoje zahteve o preureditvi učiteljskih plač, kakršna je potrebna z ozirom na sedanje draginske razmere, z ozirom na težavno in odgovorno službo, katero učiteljstvo opravlja. Politika ima biti na shodu izključena. Prav. A zdi se nam, da je tudi vprašanje o učiteljskih plačah nekoliko v zvezi s politiko. In če se že ne bode na shodu ta stran vprašanja poudarjala, dotakniti se je hočemo vsaj tukaj.

Komu pa bode učiteljstvo stavilo svoje zahteve?

Poslancem. — A poslanci niso neodvisni; poslanci so mandatarji ljudstva, ozirati se morajo na želje in zahteve naroda, katerega zastopajo. Učiteljstvo se mora torej s svojimi željami in zahtevami obrniti do ljudstva, čegar mladino vzgaja, v čegar korist deluje. To je zadnji odločujoči faktor, od katerega je odvisna ugodna rešitev vprašanja.

Tako se nehoté dotaknemo važne točke: razmerja med učiteljstvom in ljudstvom. Ali je ljudstvo naklonjeno učiteljstvu? Ali ceni njegovo delovanje? Ali bode rado prevzelo nova bremena, ki se mu naložé? In če med narodom ni najti simpatije za regulacijo, kaj je temu vzrok? Vsa ta vprašanja se bodo pojavila, kadar pride preosnova učiteljskih plač na dnevni red.

Ko je pred nekaj leti učiteljstvo na Nižjeavstrijskem formuliralo in sestavilo svoje želje o izboljšanju gmotnega stanja in stopilo s svojo prošnjo pred deželni odbor, je rekel dr. Lueger: Nič nimam proti vašim zahtevam, a pojdite in storite svoje zahteve poljudne, (popularizirajte jih). Potem smete upati na uspeh.“ Takrat jungovski učiteljski voditelji še niso izprevideli resničnosti teh besedi, zadnje deželnozborske volitve pa so jih bridko razočarale. Sedaj so začeli učitelji tudi tamkaj spoznavati, da se jim je vendarle treba najprej ozirati na ljudstvo, od katerega so odvisni. Zato se po vseh nižjeavstrijskih učiteljskih društvih ponavlja zahteva, naj se dosedanja taktika izpremeni.

Tudi na Kranjskem je razmerje med učiteljstvom in ljudstvom potrebno revizije. Mi smo že večkrat pisali o tej zadevi. Povdarjali smo, da je učitelj po vsem svojem delovanju navezan na ljudstvo, da mu je med njim vršiti častno nalogo, in da si le na tak način pridobi ugled in zaupanje. Koliko se je doslej učiteljstvo zavedalo tega svojega poslanstva, in koliko so liberalni učiteljski voditelji ali pa stanovski organi to zavednost pospeševali, o tem nočemo sedaj razpravljati. — Toda ob reviziji naših gmotnih razmer bode treba revidirati tudi te zadeve.

Naša ustava nas je v gmotnem oziru storila odvisne od ljudstva. In to načelo je pravo; saj ljudski učitelj služi narodu, zato naj od njega dobiva tudi kruha. A potrebno je tudi, da se učitelj te svoje odvisnosti zaveda, da vlada med njim in med narodom prava harmonija v načelih v vsem delovanju in stremljenju. Potem se bode nehote pojavilo zaupanje. In če bode narod zaupal svojemu učiteljstvu, cenil njegovo delovanje, bode tudi z veseljem kaj žrtvoval za njegov gmotni blagor.

Ljudstvu je v bodočnosti odmenjen vedno večji vpliv. Pravice ljudstva se bodo razširile, privilegiji posameznih stanov pa vedno bolj krčili. Morda je tudi že na Kranjskem blizu čas, ko dobi ljudstvo nekaj več veljave, kakor je je imelo doslej. Zato je treba, da učiteljstvo še o pravem času spozna svoje dosedanje napake in da tudi pri nas zavlada nova taktika.

Zanimivo učilo.

Stene naših šolskih sob so navadno preobložene z raznimi stenskiimi slikami, zemljevidi, načrti. Pouk mora biti nazoren. In ker ni mogoče vsak predmet učencu pokazati „in natura“, zato je treba dobiti primernih slik, da poživé pouk in živeje duhu predstavijo predmet, kakor bi to mogla storiti suhoparna beseda učiteljeva. Zato so velike, razločne stenske slike nujno potreben učni pripomoček za vsako šolo. In njih število se od leta do leta množi in množi...

Vendar se zdí, da bode prej ali slej naše mnoge stenske slike izpodrinil nek drug učni pripomoček — skioptikon. Morda je komu ta aparat še neznan ali pa ga je videl le v preprostejši obliki kot „laterna magica“.

Bistveno sloni vsa naprava na znani lastnosti izbočenih (konveksnih) leč, da se napravi od predmeta, ki je primerno oddaljen, na drugi strani leče povečana podoba. Treba je le primerne bele ploskve, da se na njej podoba ujame. — Skioptikon ima zato navadno dva glavna dela: cev z dvema ali več steklenimi lečami, ki bolje delujejo, kakor ena sama, in omarico za razsvetljavo. V tej je majhna svetilka, za njo jamasto zrcalo za odbijanje svetlobe, pred njo pa dve ravnoizbočeni (plankonveksni) leči, da koncentrirajo žarke na vstavljeni predmet. Podobo (ki je slikana na steklo) je vložiti tako, da pride med lečo, ki zbira žarke, in cev, kjer so vdelana povečalna stekla. Na oddaljeni ploskvi se bode potem takoj pokazal velik svetlobni krog in v njem razločna, povečana podoba razsvetljenega predmeta. S primernimi optičnimi pripravami je mogoče napraviti podobe ne le takih predmetov, ki so slikani na steklo, temuč sploh vseh podob, ki so primerno velike.

Izumitelj tega optičnega aparata je „mračnjak“ jezuit o. Athanasius Kircher, čegar ime je dobro znano med prirodoslovci. Svoj aparat, ki ga je sestavil leta 1646 je nazval: „ars magna lucis et umbrae.“

Uporabljenost skioptika za šolske namene je očitna. Namesto velikih in dragih stenskih slik je mogoče s pomočjo tega aparata malo podobico v poljubni velikosti pričarati na šolsko tablo. Podobe so jasne, razločne in vsem učencem lahko vidne. Z zanimanjem bodo učenci sledili pouku, ako ga bode učitelj poživil s takimi predstavami.

V obče bode skioptikon prikladen pripomoček za pouk v višjih razredih ljudskih šol, za meščanske in srednje šole, zlasti za abstraktne predmete: veronauk, geografijo, zgodovino, pa tudi za realije: naravoslovje in prirodoslovje. Pri geografiji bodo dobro služile projekcije: zemljevidov, pokrajinskih slik, ljudi in njih noše iz domovine in tujine; pri zgodovini: podobe slavnih mož, starih stavb in spomenikov, slike znamenitih bojev. — O veronauku posebno poudarjajo, da je treba storiti ga bolj nazornega, kakor je sedaj. Prav s pomočjo skioptika se bodo lahko učencem predstavljale zanimive biblijske podobe posnete po slikah imenitnih umetnikov, pri liturgiki: cerkvena oprava sedanja in nekdanja, pri cerkveni zgodovini: znamenite cerkve in njih notranjščina, prizori iz cerkvene zgodovine itd.

Skioptiku se torej obeta v bodočnosti prav mnogostranska uporaba pri šolskem pouku. In res so ga že mnoge srednje in meščanske šole vpeljale in ga uspešno uporabljajo. Šolska oblastva pa napravo tega učnega sredstva priporočajo.

Pri uporabi skioptika za šolske namene se bode moral učitelj držati gotove metode in pedagoških načel, da bodo imeli učenci od predstav pravo korist. Tu objavljamo navodilo, katero je sestavil nek srednješolski profesor in je objavljeno v zadnji številki lista „Christlich-pädagogische Blätter“:

1. Skioptikon se ne sme rabiti v šoli kot šport ali igrača; šola je za take namene preresen kraj in predmet prevzvišen.

2. Skioptikon naj se uporablja v zvezi s poukom. Absolvirana učna tvarina naj se s pomočjo skioptika ponovi, ilustrira, geografsko in zgodov-

vinsko poživi, praktično utemelji in vglobi, in stori tako koristna za razum in srce.

3. Pri predstavljanju podob s skioptikom je treba imeti gotov učni smoter pred očmi in se držati gotove metode. Predstavljanje podob brez pravega reda morda zanima, a ne rodi pravega sadu. Zato je treba kazati podobe po gotovem načrtu in metodi. Najbolje je večje skupine učne tvarine s skioptikom ponoviti, vglobiti in predstaviti.

4. Posebno je paziti na razlaganje predstavljenih podob. Razlaga naj je poučna in naj se nanaša na učno tvarino. S kratkimi in jedrnatimi besedami naj učitelj zgodovinske momente kronologično sestavi in pridá kratko uporabo.

5. Čas za predstavljanje posameznih podob ne sme biti predolg. Pet do šest minut zadostuje. Paziti je treba, da se ne utrudijo živci in ne poškoduje aparat.

6. Podobe naj se predstavljajo v večjih skupinah. To zahteva že učni smoter nazornega pouka.

7. Čas in število predstav. Skioptikon se more rabiti le v temnih sobah. Dokler ne bodo učne sobe nalašč za tak nazorni nauk pripravljene, da bode mogoče jih v par trenutkih izpremeniti v temnice, je treba predstave s skioptikom preložiti na proste dneve. Število bode moralo biti omejeno. Ker naj se učna tvarina z nazornim naukom ponavlja, se bode število predstav moralo ravnati po številu ponavljanih oddelkov.

Slednjič naj pripomnimo, da šolam pač ne bode težko skioptikon nabaviti, ker so šolske oblasti naklonjene temu modernemu učnemu pripomočku in je itak povsod gotova svota odmenjena za nabavo učil.

O rabi biblijskih podob.

Nsak učitelj mora poučevati „nazorno“ in zato svoje poučevanje podpirati s primernimi podobami. Pri veronauku je pa raba podob celo neizogibno potrebna. Pripovedovati otrokom biblijske zgodbe, a jim ne pokazati dostojne, zgodbo predstavljajoče podobe, bi bilo zelo pomanjkljivo. Pravimo, dostojno, čedno podobo! Nobena stvar ne vpliva tako intenzivno na otroško dušo kot lepa podoba. Kakšne pa morajo biti biblijske podobe? Podoba se mora popolnoma skladati z zgodbo. Tako so n. pr. bratje Jožefa prodali za dvajset srebrnikov, a na kolorirani podobi vidijo otroci, da kupci dajejo bratom zlate. Zdi se, da so to malenkosti, vendar je treba tudi na to paziti. Med podobami, ki jih po šolah največ rabijo, zaslužijo največje priznanje Herderjeve podobe, izdane v Freiburgu k Schusterjevimi zgodbam, ki so bile reproducirane tudi v naših šolskih zgodbah, a žalibog so bile nameščene večinoma z manj primernimi. Hölzlove podobe so večinoma manj primerne, ker so za šolo skoro premajhne in izdelane v preveč kričočih barvah; obrazi ne izražajo nobene misli. Tuptam rabijo tudi podobe

Hachettove, ki so narejene po delih slavnih mojstrov, starejših in mlajših, ali za šolsko uporabo tudi niso. Herderjeve podobe se odlikujejo po plemeniti, vzvišeni koncepciji, kažejo interesantne dogodke, niso prepolne in ne obsegajo nepotrebnih stvari, ki pozornost odvrta in misli raztresajo. Herderjeve podobe so v resnici pripomočki, da vzbujajo verska in plemenita čuvstva. Želeti bi bilo le, da bi se njih število pomnožilo, posebno za stari zakon.

Barvane podobe imajo prednost pred nebarvanimi zato, ker se bolj bližajo resničnosti in podajajo deci popolnejše predstave o osebah in rečeh. Podobe razjasnjujejo, oživljajo in izpopolnjujejo pripovedovanje, da napravi večji vtis na dušo. Kar so oči videle in kar se je sluhu bolj prilegalo, to ostane trdnje v spominu, to vpliva močneje na srce. Podobe naredé pripovedovanje otrokom milo in prijetno. Kakšna radost, kako žaré oči naših otrok, če prinesemo v šolo podobo! Vendar ne kažimo podob zato, da bi jih zabavali ali jim delali kratek čas. Resno spravimo podobo v dotiko z resnim pripovedovanjem!

Kdaj naj učitelj podobo pokaže?

Nikdar ne pred pripovedovanjem, če bi tudi bila pripovedovana samo narisana zgodba. Kaj bi tu otroci na podobi videli? Saj ne morejo sami uganiti po slikah — neznane zgodbe. Najprej naj jo torej katehet sam pripoveduje in še-le potem, kadar jim je že vse povedal, zlasti to, kar podoba predstavlja, naj jim jo pokaže.

Kako kažimo podobe? Vedimo se pri tem resno, ne delajmo nikakih uvodov, ki bi z njimi mogli dražiti zvedavost otrok in bi morebiti njihovo pričakovanje napenjali, tako da bi se varali pričakujoč nekaj nenavadnega. Tudi ne razlašajmo kot posebnost, če jim pokažemo kako podobo, ravno tako ne kaznujmo nekaterih učencev s tem, da bi podob ne videli. Podobo pokažimo vsem učencem h krati.

Postavimo jo prednje tako, da jo vsi morejo videti; pustimo otrokom časa, da si morejo podobo natančno ogledati. Molčé, tiho naj imajo obraz vanjo vprt, ne smejo pa po nji kazati s prstom in delati opomb. Potem naj ali katehet sam podobo razjasni ali pa naj jo ukaže učencu razjasniti ter naj sam pokaže na poedine dele ali naj označi besede, ki naj jih učenci razjasnijo. Pri tem se mora pričeti vedno pri najimennitnejši osebi in se potem primerno bližati manj imennitnim stvarim. Po potrebi, po stopnji in razumnosti učencev je treba podobo večkrat razložiti ali pa posameznim učencem ukazati, naj jo razložé. Nikdar se pa ne smé dovoliti, da bi se je učenci s prsti dotikali.

Pri vsem postopajmo previdno, ne izgubimo otrok iz oči, pazimo na red in mir.

Po uri naj se pusti podoba v šoli, da si jo morejo učenci zlasti pred in med urami dobro vtisniti v spomin. Podoba naj bo obešena na steni tam, kjer ne morejo do nje, da je ne raztrgajo. Tudi naj ne bo nameščena med drugimi podobami, ki k njim ne spadajo (n. pr. med živalimi).

Biblijske podobe so rabili že v prvih stoletjih krščanstva, to dokazujejo katacombe. V srednjem veku je služila ljudstvu v poučevanje „Biblia pauperum“, podobe iz starega zakona in poleg teh scene iz novega, katerih predpodobe so one bile.

Velik pripomoček nazornemu poučevanju je, če katehet s kredo na tablo nariše, kar bi si učenci iz samega opisovanja ne mogli predstavljati. Rišimo pa samo to in toliko, kolikor smo sposobni, da ne bi morebiti naša slika vzbudila smeha učencev. Dober risar se pogosto poslužuje table, da zanimiveje in nazorneje razjasni raznovrstne reči iz biblijskih zgodb. Pogosto je načrt z nekaterimi potezami poučnejši kot cela slika. Učenci tu vidijo, kako slika nastaja in imajo zato boljši in popolnejši pregled v celoti. (Preddvor, v njem oltar in umivalnik, v preddvoru šotor, razdeljen na dva nejednaka dela; v večjem delu kadilni oltar, stol, svečnik i. t. d.)

Ako kaj rišemo, štedimo s prostorom na tabli, napišimo tudi razjasnjujoče napise. Če pišemo kako stvar, pišimo natančno in razločno. Potrebno je, da učenci zamorejo sami pripovedovati kake odstavke iz zgodb po narejeni sliki. Kaka radost, poslušati male otroke v prvem razredu, če znajo povedati male zgodbe opiraje se na podobe! Zlasti v prvem razredu je velikega pomena, da si otroci morejo s pomočjo slik (modelov) vtisniti v spomin, česar se ne morejo naučiti iz knjige. Potrebno je tudi na tej stopnji predelane zgodbe večkrat ponavljati. Non multa sed multum, velja pred vsem tu. Pogosto se zgodi, da predelajo kje obsežno gradivo, če pa začne katehet na koncu leta ponavljati, kaj zapazi? Za odgovor je treba precej odkritosrčnosti.

Pri ponavljanju je treba učencem izprva pomagati z vprašanji. Čim dalje, tem manj vprašanj je treba; navadimo učence pripovedovati samostojno. Kjer se posvetni učitelj skrbno briga za to, da učenci samostojno pripovedujejo, tam ima katehet seveda veliko lažje delo. Ako učenci pripovedujejo, naj to storé kolikor mogoče po besedah v zgodbah. Nekateré odstavke, izreke (Najvišjemu hočemo biti podobni itd. — Sovraštvo bom storil med teboj itd.) naj katehet sam večkrat ponavlja, učenci tudi, a priprosteje in premišljeno. Zahtevajmo od učencev, da natančno in verno pripovedujejo, ne zahtevajmo pa ničesar nemogočega ali težkega. Otroški razum si zlasti zapomni, kar je bilo primerno in spretno pripovedovano.

Vsak nov odstavek spojimo s prejšnjim, da je vrsta čisto logična. V vseh razredih naj učenci pridno beró zgodbe, kakor zahteva katekizem ali cerkveno leto. Vse pohvale vredno je, da nekateri učitelji v uri, ki je odločena za branje, učé deco tudi čitati zgodbe. Biblijske zgodbe naj bodo knjiga, katero naj dober kristijan čita o praznikih, kakor je času primerno. Zgodbe naj bodo učencem sveta knjiga, zato se brigajmo, da jo učenci vedno ohranijo čisto in da jo varujejo ter ne pomažejo slik z barvami, kakor se često dogodi. Kakor zahtevamo od učencev skrbne priprave, je ta pred vsem tudi katehetom potrebna. Kdor se skrbno pripravlja, užije v šoli dosti veselja; vidi, kako tam zasejano seme brsti, raste, donaša sad, zato pa hodi rad v šolo, prenaša rad težkoče in žrtve, ki so s tem delom spojene.

Zopet ponavljamo besede, ki so bile objavljene v minulem letniku tega časopisa: „Šola bo last tistega, ki bo v njej pridno in vztrajno delal.“

„Vychovateľské Listy.“

Prvo in zadnje poglavje.

Na tisoče šolskih in disciplinarnih redov so že skovali razni šolniki in dan na dan izdajajo nove ukaze in naredbe — papirni akti po pisarnah se gromadijo, šolski paragrafi rastejo kakor gobe po dežju... a uspehov pri odgoji mladine je čimdalje manj! To je čudno dejstvo, ki smo ga že večkrat omenili in ki kaže, da paragrafi in postave in kazni niso tisto, s čemer vzgajamo mladino v dobre in koristne ude človeške družbe. Ne rečemo: saj morajo kolikor toliko biti tudi te stvari — a prvo in zadnje poglavje uspešne etične vzgoje mora biti drugod. —

Človek je razumno prosto bitje. Prostost volje je tisto, kar odlikuje človeka pred vsemi drugimi živimi stvarmi. To je tisti največji dar človeške narave — kakor pravi Leon XIII. v svoji okrožnici „de libertate humana“, ki daje človeku tako dostojanstvo, da ima le ta svoja dejanja popolnoma v svoji oblasti, da je gospod ne le vsega drugega stvarstva, marveč tudi samega sebe, svojega mišljenja in hotenja in ravnanja. Kakor hoče, tako dela prosti človek. In kar je čudovito: te prostosti, ki se lahko nagiblje k dobremu ali k slabemu, ki lahko hodi prava ali napačna pota ki hrepeni do neminljivih vzorov ali pa bega za laži-lučmi: te prostosti — človeku ne more nihče vzeti. Tudi majhnemu človeku ne — tudi otroku ne. In to je velikanske važnosti!

Človek — tudi otrok, ki ga imamo pred seboj v šoli, je prosto bitje. Majhno, nežno je to bitje, a v prostosti njegove volje dremlje velikanska energija, silna moč. Taka moč, da ne opraviš pri njem nič — brez njega, brez njegove volje! Napiši še toliko protokolov, skliči skupaj na stotine paragrafov, grozi z vsemi mogočimi kaznimi —: če otrok noče, pa noče! Ne učiti ga ne moreš, ne odgajati proti njegovi volji. Tu je vsaka sila zaman. Da, vsaka sila je škodljiva in bo pokazala le pogubne vspehe: živahne značaje bo razdražila, boječe ubila, oboje pa odvrnila od tega, kar hočemo doseči. Res je, da je včasih treba pritisniti tudi na tipko strahu in ostroti — a to naj so le skrajna sredstva, ker so vedno lahko nevarna.

Odgojitelj spoštuj otrokovo prosto voljo! Prvo in zadnje poglavje njegove odgoje bodi v tem, da navaja otroka k dobremu ob roki njegove lastne proste volje. Otrok mora sam hoteti to, kar hoče njegov učitelj ali odgojitelj: otrokova duša se mora prostovoljno nagibati k pobožnosti, k kreposti, k ljubezni do dela, do reda i. t. d. Kdor zna tako navajati — ta zna zares vzgajati. In le taka vzgoja poraja resničnih sadov. To je jasno. Resnični, pravi sadovi vzgoje so pač resnično dobri ljudje. Zares dober človek pa je le tisti, ki se sam iz sebe, iz svoje proste volje in nekako spontanno nagiblje k dobremu.

Kaj pomaga vzgajati policijsko, z mrtvimi paragrafi in s šibo in zaporom, s klečanjem in kdo ve, s kakšnimi kaznimi še! Vse to utegne narediti učenca, otroka na videz dobrega, v srcu in resnici pa ne, če ne vplivaš pred vsem na njegovo prosto voljo. Učenje, krepost, odgoja — tako nekako je dejal že stari Kvintilijan — zavisé od svobodne volje in le-ta ne trpi nobenega ugovora. Nobena človeška moč — pravi Fenelon — ne more prodreti v svetišče proste volje. Sila voljo lahko zlomi — vpogne je ne!

Torej delovati na to, da otrok, da učenec sam hoče, kar hočemo mi, sam vzljubi, česar bi mi radi, da se oklene, sam zahrepeni po tem, kar bi mu mi radi pokazali — sam se ogne tega, pred čemer bi ga mi hoteli obvarovati... to je po naši misli prvo in zadnje poglavje vzgoje.

A kako to doseči? Na to vprašanje je težko odgovoriti. Različno pač pri različnih značajih otrok. Treba je torej pred vsem študirati značaje!

— ab —

Učitelji in dež. šolski sveti.

(Iz državne zbornice.)

Šolski odsek dunajske poslanske zbornice se je v zadnjih dveh sejah bavil z vprašanjem, ali naj učitelji sami prosto volijo svoje zastopnike v dežel. šolskih svetih ali naj ostane pri starem, da jih namreč vlada imenuje. Osebito Seitz, Rotter, Pacher in Schreiter so v odseku naglašali, da od vlade imenovani člani dež. šolskega sveta nimajo poguma, da bi zagovarjali učiteljske koristi. Drugi so zopet naglašali, da bi si učitelji pri volitvi ne izbirali šolskih strokovnjakov, temveč politične in narodne agitatorje.

Končno pa je odsek s 15 glasovi proti 5 sprejel resolucijo: Vlada se pozivlja, da deželni zborom predloži načrt zakona, ki bode določal, da ljudski učitelji in srednješolski profesorji prosto volijo po enega zastopnika v dež. šolski svet poleg onih, ki jih vlada že sedaj imenuje. Torej vsa stvar nima istega pomena, ki ji ga mnogi listi pripisujejo. Celó nemški člani v odseku so priznali, da spada to vprašanje v deželne zbornice. Ti pa vsaj v večini ne bodo sklenili, da naj pridejo v deželne šolske svete učitelji z ozirom na narodnostne razmere v deželi. Tako n. pr. imajo v Šleziji odločno večino v deželnem zboru Nemci. Ti pa skoraj gotovo ne bodo češkim in poljskim učiteljem priznali pravice, da volijo v deželni šolski svet iz svoje srede. Isto bode na Štajerskem, Koroškem in v Istri.

Kar pa se tiče načelnega vprašanja samega, moramo pa pač priznati učiteljem pravico, ki jo imajo že gledé o k r a j n i h šolskih svetov. Seveda moramo želeti, da volijo v te zastope veščake, ki morejo in hočejo zastopati tudi opravičene učiteljske koristi.

Več o tej važni stvari bomo pisali, ko bo v razpravi v plenumu državne zbornice.

LISTEK.

Črtice iz učiteljskega življenja.

Peró se mi je skoro hotelo ustaviti, ko sem se vsedel, da zapišem naslednje vrstice! A zdí se mi, da se okoristimo bolj, če rečemo katero o svojih slabostih — in si povemo resnico — kakor če si zažigamo kadila! Dim omamlja.

Torej prosim, da mi ne zamerite. Prevelika občutljivost — slišal sem večkrat — je baje tudi naša slaba lastnost. Te sem se hotel nekoliko otresti in zato sem natvezel osebam v sledečih vrsticah tudi svoje slabosti.

Izučile so me. Morda bodo še koga družega.

Snov za prvo črtico mi je narekovala neka učiteljica. Morda je hotela ž njo popraviti, kar je pred leti sama zakrivila vsled mladostne brezskrbnosti. Torej še enkrat — brez zamere!

* * *

„Kako ste kaj zadovoljni, gospica, na svojem mestu?“

„Jaz, zadovoljna! Prosim vas! Najraje bi pustila vse in šla domov. Zadnjič sem bila pri stariših in komaj so me pripravili, da sem se vrnila zopet na svoje mesto!“

„Kaj se vam je tako zamerilo? Kraj je prijazen, tudi udobnosti imate še precej!“

„No, kraj je lep! Pa kaj meni mar! Dražiti se ne dam, nikakor ne!“

„Kdo pa vas draži?“

„Kdo? No — kdo pa draži učiteljice?“

„Torej z nadučiteljem ste prišli navskriž?“

„Navskriž ravno ne, pa draži me, siten je, da ni mogoče prestat.“

„Tako? Poznam ga; zdel se mi je vedno dober in prav omikan. Skoraj bi me zanimalo, s čim se vam je zameril?“

„Radovedni ste? Torej — recite mi, ali je to prav, da se vtika v moje privatne zadeve?“

„Prosim, povejte mi konkretni slučaj!“

„Da veste, že iz učiteljskega sem strastno pušim cigaretko. V mestu se ni nikdo spodtikal nad mojo navado. Tudi na deželi ne. Saj sem se tolikrat kratkočasila na izletih in pušila s koleginjami. — Zadnjič — po šoli — grem nekoliko na hlad in si prižgem svalčico. Kar mi pride nadučitelj naproti. „Ali gospica“ — reče mi — „tako očitno ne smete kaditi. Pomislite, kakšen izgled dajete!“ — Tako torej! Še v privatnih zadevah mi hoče ukazovati, kakor bi ne bilo dovolj poveljevanja v šoli. — Ne, tega pa že ne! — Prav nadučitelju vkljub ne pustim kajenja! Izgled. Smešno! V šoli sem učiteljica — izven šole pa privatna oseba — mlado dekle — ki se ne bo udalo srednjeveškim prenapetostim. Ah — s tako neomikanimi ljudmi je res križ!“

Nisem rekel ne črno — ne belo. Odkril sem se in odšel. — Nekaj mesecev pozneje me slučaj zanese v kraj, kjer je službovala omenjena gospica. Stopim v gostilno. Zahtevam svalčic. „Oprostite“ reče gostilničar, „zmanjkale so mi.“ — „Tako?“ „Ravnokar je zadnje odnesla Repnikova Franica. Veste,

sedaj jih razprodam dvakrat več kakor poprej. — Le pomislite, kako napredni smo pri nas. Kadar luščijo zvečer turšico ali predejo — tedaj tudi naše dekleta kadé. To vam je vselej smeha in zabave!“ — —

Jaz se zamislim! Kam še pridemo?!

Zadnjič sem se razjezil v šoli kakor malokdaj. Pa tudi užalostil.

Učenci so čitali! Dva poredneža ne sledita pouku. Opomnim ju. Nekaj minut je bolje. A za malo časa zopet stikata pod klopio. Priskočim. Kaj je bilo? Kvartala sta.

„Odkod imata kvarte?“ — „Z doma sva jih prinesla.“ Vzamem nesrečne kvarte in pred očmi učencev je zaženem v peč. —

Dva dni pozneje se zopet ponovi ista situacija. — A takrat sta imela dečka že samoizdelane kvarte. Preiskava je pokazala, da so si jih naredili še drugi. Naberem pet kupčkov nesrečnega blaga.

In privrele so mi besede iz globočine moje užaljene duše, polne žalosti in bridkosti. V mislih mi je bila zapravljenost in lahkomiselnost, lenoba in zanikernost, ki se nam kakor uničujoča kuga pojavlja toli in tolikrat. Pripovedujem učencem povest o bogatinu, ki je vsled nesrečne igre napravil vse premoženje, nazadnje še poštenje in čast. Tudi ojstra kazen ni izostala. Mislim, da besede in kazen niso bile zaman. Vsaj sličnega pojava ni bilo v šoli nikoli več. Ali so pa tudi uplivala na poznejše življenje?! Besede mičejo — izgledi vlečejo!

Pred nekaj leti je bilo. Nek četrtek zjutraj stopim ob osmi uri v gostilno, da oddam neko pismo. Ondi je namreč tudi pošta. — Kaj vidim? Ob mizi na hodniku sedita mlad, 18 letni gostilničarjev sin in — domači učitelj. Kvartala sta.

Osupnem. Nevolja mi sapa zapre. Dobro, da nisem izpregovoril — morda bi bila moja beseda preosorna in bi se učitelj pritoževal, da se mu vtikam v privatne zadeve. —

„Ej, prosim vas, naša učiteljica? Za nič je!“ — „Tako? Jaz pa sem menil, da dobite izvrstno učiteljsko moč ž njo. Vsaj slišal sem tako o njej praviti!“ — „No — no. Krivice ji nočem delati. V šoli že stori svojo dolžnost. To je res. Pa izven šole si jo želimo drugačno. Dandanes se že sme kaj več zahtevati. Menil sem, da bo prišlo kaj življenja v naše društvo. Pa za to ona ni! Kar v samostan bi jo najraje poslali.“

„Kakšna pa je torej?“ — „Kakšna? Tiha, resna, krotka, pobožna — pokorna! To je le nad vse dolgočasno.“ —

In srečal sem jo malo poznej. Oblečena je bila priprosto. Šla je mimo mene in mi prijazno odzdravila.

„Blaga mora biti“, sem si mislil. Mirne poteze njenega obraza so mi bile simpatične.

Črez nekaj mesecev slišim zopet o njej. Pripovedovala mi je neka gospa. „Veste“, dejala je, „gospica M. je angelj — ne le v besedah, ampak tudi v dejanju. Zadnjič še-le sem zopet zvedela nekaj o nji. Več noči je prebдела pri bolni vdovi nekega čevljarja in ji stregla. Zdravnika je plačala; otrokom skuhala zajutrek in jih tolažila. Materi je obljubila na smrtni postelji, da otrok ne zapusti, ko ne bodo imeli nikogar na svetu — in pet jih je. Pretekli teden se je peljala sama v glavno mesto, da najmanjša dva spravi v sirotišnico. — In pri pogrebu materinem!

Jokala sem ginjenja in žalosti. Ko bi videli, kako ste se obe deklici stiskali k učiteljici! Saj pravim, angelj je, da ni kmalu tacega. Pa, nadučitelj je neki videti ne more!“ —

Mislil sem si svoje misli! — Če hočeš umevati blago srce, ga čislati po vrednosti, treba je, da tudi v tvoji duši zadoni sorodna struna.

Mimo mene je švignil bicikel. Skoro, da me je podrl na tla. Prišel je bil od zadaj. Zvončni udarec me je nenadoma prebudil iz sanj, ki sem jih za kratek čas sanjaril na izprehodu ob prekrasnem poletnem večeru. Nervozno se zdrznem in skočim na stran — bilo bi kmalu prepozno.

Že je zletelo mimo mene — on ali ona — hipoma nisem znal. Ona je bila! Crni kostum, bela čepica na glavi, črnokodrasti lasje pa so se kar prepirali z vetrom. Ena dve, ena dve — so poganjale noge spretno kolesarice vretence ob kolesu.

In zopet je zažvenkljal zvonček. Dve kmetici ste ji šle ravno nasproti. „Če je to lepo!“ — reče prva in se obrne za bicikljem. — „Kakor kafa je prhnila mimo nas, komaj sem se izognila“ — se jezi tovaršica.

Tudi mojim, novemu okusu že precej privajenim očem, se prizor ni ravno omilil, zato krenem s pota tja v zeleni gaj ob cesti.

Obedve kmetici ste šli za mano. Glasno ste se pogovarjali med sabo.

„Mislila sem si, da mora biti učiteljica malo drugačna. A naša? Tako ciganče! Prejšnja se mi je že bolj dopadla. Vsaj las ni imela tako nakuštranih, da bi ji viseli do pleč!“

— „Veš, pa v gostilno tudi rada hodi“ — ji odvrne sosedka. „Zadnjič so spet vsi peli in pili; preko polnoči je bilo. Moj mož sam mi je pravil doma.“ —

— „Sam Bog ve, odkod je prišla ta gospodična. Z naših krajev ni!“

In šli sta dalje. Jaz pa se vsedem na trato. Vdam se svojim mislim. Polasti se me nekak negotov čut. Bila je nevolja, bilo tudi pomilovanje. Ljudstvo sodi in obsoja često le radi malenkosti. Ali se je res treba ozirati na-nje! Ali ni to pretirano? Ali ne zaslužnji prostega človeka? Pravil mi je učitelj-sosed, da je omenjena biciklistinja prav vrla, dobra učiteljica. Velikomestno je vzgojena, vesela in živahna, kratkočasna v družbi, a vseskozi početna ...

Človek sodi po zunanjih, trenutnih vtisih. In kolikrat krivično. Treba je torej paziti na nje vtise.

Moja sodba je bila: Nekoliko premoderna je za naše priproste razmere. Nehoté se mi pojavi spomin na gospico „M“, ki bi jo trebalo — kakor je menil njen šef — poslati v samostan. Svet je res pisan — nehvaležen in krivičen.

T.

Dopisi.

Iz Idrije. Med ude naše podružnice „Slomškove zveze“ je prvič posegla neizprosna smrt s svojo koščeno roko Dne 1. marca t. l. je umrl gosp. Frančišek Gostiša, c. kr. rud. paznik v pok. Mož po svojem stanu sicer ni bil učitelj, pač pa je bil pravi prijatelj krščansko mislečemu učiteljstvu. Pazno je zasledoval gibanje med slovenskim učiteljstvom in to s tem večjim zanimanjem, ker sta se tudi dva njegovih otrok, namreč Marija in Rafael, posvetila učiteljskemu stanu in služ-

bujeta oba na tukajšnji šoli. Videl je, kako hoče liberalno učiteljstvo s terorizmom preplašiti krščansko misleče učiteljstvo, in pridružil se je slednjim kot podporni član „Slomškove zveze“. Bil je pa tudi član vseh drugih idrijskih katoliških društev. Za natančno in vestno izpolnovanje svojih stanovskih dolžnosti je bil l. 1898. odlikovan s srebrnim križcem s krono. Kako priljubljen je bil pri vsem idrijskem prebivalstvu, kazal je najbolje njegov veličasten pogreb. Naj v miru počiva!

Šolske vesti.

Osebnosti. Začasni ravnatelj na mestni nižji realki v Idriji g. Karol Pirc je imenovan stalnim ravnateljem. Za učiteljico v Sovodnje je nastavljena gđna Ljudmila Štroserjeva. —

Zastopniki učiteljstva v deželni šolski svetih. O priliki nekega posvetovanja se je naučni minister Hartel izrazil, da je vlada pripravljena sedanje zastopstvo učiteljstva v dež. šolskih svetih toliko izpremeniti, da bode smelo le-ta samo izvoliti zaupnike za omenjeno korporacijo.

Pripravljalni odbor deželne učiteljske konference je imel 26. februarja svojo IV. sejo. Razpravljalo se je o pouku v oddelkih, in sicer vobče, kakor tudi o oddelkih na posameznih kategorijah ljudskih šol, ter se končno sklenilo, kako se imajo razdeliti učenci v posamezne oddelke. Poročevalci se bili gg. Jelenc, Gregorin, Zavrl, Zajec, Šega, Gregorač. Gspđ. A. Sark je poročala o obcih vodilih za ženska ročna dela na ljudskih šolah, ter so se sprejele teze, ki

jih je poročevalka stavila. V popoldanski seji je predsedoval ravnatelj c. kr. učiteljskega g. Fr. Levac. Prihodnja, V. seja, je določena na dan 23. marca t. l. Na vzporedju je: a) smoter jezikovnega pouka (poroč. J. Toman), b) slovnica na srednji in višji stopnji (L. Jelenc); c) vodilna načela za pouk v realijah (D. Česnik), v petju (V. Zavrl), v telovadbi (Fr. Gärtner), v pisanju (D. Česnik) in učni smoter pri pouku žen. roč. del (A. Sark). Zaradi velike obsežnosti tvarine, ki jo ima pripravljalni odbor predelati in z ozirom na potrebno temeljito razmišljanje pri reviziji učnih načrtov, se deželna učiteljska konferencija bržkone preloži na bodoče leto 1904.

Okrajna učiteljska konferenca za logaški okraj bode letos dne 8. julija v Cerknici. Poleg običajnih točk bode tudi praktični nastop v 4. razredu. Vse učiteljstvo tega okraja mora izdelati „učno sliko za eno učno uro v 1. in 2. oddelku 4. razreda štirirazrednice 1. oddelek, indirektni pouk. Iz-

delati sta pismo nalogi 23. in 24. stran 52, dr. Fr. Močnikove računice, II. stop. 2. oddelek, direktni pouk. Izdela se naloga 68., stran 16, III. stop. 2. o d d e l e k, indirektni pouk. Otroci izdelajo po predidčem pojasnilu naloge 60., 61. in 64. na strani 15. in 16., III. stp. 1. oddelek, direktni pouk. Ustmena izvršitev nalog 48. in 56. stran 53., II. stopnja.“ Pri konferenci se določi referent, ki bo nastopil praktično. Kot nadaljna točka dnevnega reda je „s e s t a v a j e d n o t n e g a u č n e g a n a č r t a z a p o n a v l j a l n e š o l e n a p o d l a g i z o d l o k o m c. k r. d e ž e l n e g a š o l s k e g a s v e t a z d n e 24. s e p t e m b r a 1902, š t. 3061 p r i o b č e n i h n a č e l t e r o d š o l s k i h v o d s t e v p r e d l o ž e n i h t o z a d e v n i h s p e c i a l n i h n a č r t o v. 1. v p o n a v l j a v n i c i e n o - i n d v o r a z r e d n i h š o l, 2. v p o n a v l j a v n i c i t r i - i n š t i r i r a z r e d n i h š o l“. Za deške ponavljavne šole poroča g. nadučitelj J. Turk, za dekliške ponavljavne šole gđc. učiteljica O. Leskovic.*)

Učiteljske vesti s Koroškega. Imenovani so: učitelj J. J a n c v B e l j a k u z a n a d u č i t e l j a v V r b i; učitelj E. S i l l e v Š k o c i j a n u z a n a d u č i t e l j a n a D o m a č a l a h; šolski vodja J. L a u s e g g e r n a G o l š o v e m z a n a d u č i t e l j a v P o k r č a h. — D o d n e 31. t. m. s t a r a z p i s a n i m e s t i u č i t e l j e v n a d v o j e z i č n i h š o l a h v G o l š o v e m i n R a d i š a h.

Razstava učil. Z deželno učit. konferencijo bode združena tudi razstava učil. V to razstavo se bode vse sprejelo, kar je v zvezi s šolo in poukom. Primerno je, da razstavijo učitelji tudi učne pripomočke, ki jih sami izdelujejo.

Poučni tečaj v vinoreji in sadjereji. Na deželni vinarski in sadjerejski šoli v Mariboru se vrše poučni tečaji od 2.—14. marca in mesca junija. Vdeležujejo se jih

sledeči gg učitelji: Konrad Mejovšek, nadučitelj v Reki; Avgust Požegar nadučitelj v Stranski vasi; Franc Pirkmayer, nadučitelj v Framu; Fr. Jamšek, učitelj v Selnici; Jožef Klemenčič, učitelj pri sv. Antonu v Slov. Goricah; Henrik Šumer, učitelj pri Sv. Štefanu; Jožef Mešiček, nadučitelj v Sevnici; Martin Vodenik, učitelj v Brežicah; Anton Šumljak, nadučitelj v Gotovljah; Ivan Štukelj, nadučitelj v Frankolovem; Ivan Kramar, učitelj na Vranskem; Ivan Geratitsch, nadučitelj pri Sv. Štefanu v Rožni dolini; Jurij Polanec, nadučitelj v Črešnjevcu; Iv. Kniely, učitelj v Lučah; Friderik Kohl, nadučitelj v Brnu; Alojzij Trobej, nadučitelj v Št. Ilju; Martin Sotošek, nadučitelj v Žetalah; Anton Kosi, učitelj v Središču; Peter Kavčič, nadučitelj pri Novi cerkvi; Ivan Žunkovič, nadučitelj v Šmarjeti.

Razpisane učiteljske službe. Na eno-razrednici na Razdrtem je popolniti izpraznjeno učno mesto. Prošnje do 27. marca na c. kr. okrajni šolski svet v Postojni. — Na eno-razrednici v Št. Petru na Krasu je stalno popolniti učno mesto. Prošnje do 27. marca na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — Na štirirazrednici v Gorenjem Logatcu je razpisano eno učno mesto (v stalno nameščenje). Prošnje do 5. aprila na c. kr. okr. šolski svet v Logatcu. — Na novo-ustanovljeni dekliški paralelki na štirirazredni Franc-Jožefovi šoli v Črnomlju se takoj namesti začasna učiteljica s postavno plačo, ob pomanjkanju iste pa pomožna učiteljica, a le za čas do konca šolskega leta. Prošnje do 20. marca na ces. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju. — Št a j e r s k o. Na dvorazrednici v Zdolah pri Brežicah (III. kr. razred) je učiteljska služba razpisana v definitivno event. začasno nameščenje. Prošnje do 6. aprila na krajni šolski svet.

*) Kakor je videti, bodo letošnje konference gledé referatov jako zanimive. Prosimo svoje so-mišljenike, da nam pošljejo dane naloge za vse okrajne konference. Opomba uredništva.

Drobtine.

Učiteljski shod se bo vršil v Ljubljani dné 8. aprila. Takrat je šole prost dan, zato se shoda lahko in mora vdeležiti vse učiteljstvo, ker se bo obravnavalo o stvari, ki se tiče vsega učiteljstva. Omogočen je složen nastop, ki je potreben. Upamo, da se bodo brzdali tudi najbolj nagli temperamenti, da izostane vsako izzivanje, ker to more stvari le škoditi. Somišljeniki, pripravite se na svidenje v Ljubljani! Več v prihodnjem listu.

Leon XIII. pospeševatelj šolstva. Že tedaj, ko je bil Leon XIII. nadškof v Perudži, se je izkazal velikega prijatelja mladine, s tem, da je ustanovil celo vrsto vzgojnih zavodov. Med drugimi večjimi deli na šolskem polju je omeniti naslednja:

Vseučilišče v Perudži se je preosnovalo, prav tako nekateri učni kolegiji za višje stanove. Za deklice delavskih stanov se je ustanovila posebna dnevna šola; za dekleta, ki so bile v nevarnosti, da se izpridijo ali ki so že padla, zavetišče svete Magdalene; za mladino, šoli odraslo so se priredili nadaljevalni in večerni tečaji, vajencem posebni zavod za pouk in razvedrilo ob nedeljah. Tudi veliko sirotišče z industrijsko in obrtno šolo je ustanovil Leon XIII. v Perudži. Vzgoja in pouk mladine sta mu bila tako zelo pri srcu, da je kot škof sam deloval v omenjenih zavodih. — Prav v tem času (l. 1864.) je v nekem pastirskem pismu osvetlil pogubnost tako zvane „interkonfesionalne“ ali medverske vzgoje, kakoršna je zakonitim potom vpeljana pri nas v Avstriji. Ožigosal je liberalno izjavo, naj se vzgoja in pouk strinjata z zahtevami naše dobe, in naj se oprostita predsodkov. „Ali ste razumeli“, piše nadškof, „pravi pomen teh besedi, ki jih često ponavljajo nepremišljeni stariši ali samozavestni vzgojitelji?

Nihče ne taji, da se vedno bolj izpopolnujejo vse metode vzgojne umetnosti, da je napredek na tem polju znamenit... A možje, ki stavijo omenjeno zahtevo, imajo drugačne namene. Pouk in vzgoja brez predsodkov jim je taka vzgoja, ki je prikladna za vse veroizpovedi, za protestante, kakor za žide. Ta vzgoja zanemarja vse zunanje vaje in dolžnosti krščanske vere, in hoče napraviti mladino brezbrizno za vsako vero... Ta vzgoja naj slednjič usposobi človeka za „prosto“ in razuzdano življenje, da vidi v tem vživanju smoter vsega življenja in svoj najvišji namen.“ — Sodba Leona XIII. o „interkonfesionalni“ šoli se toraj popolnoma strinja z rezko obsodbo, ki jo je svoj čas izrekel Pij IX.

Iz Idrije. Ni še prvi dopis iz Idrije, poročilo o smrti podpornega člana naše podružnice „Slomškove zveze“, g. Frančiška Gostiša, natisnjen, ko moram pisati že drugo prav tako žalostno poročilo. Dné 8. marca tega l. nam je kruta smrt vzela družega podpornega člana naše podružnice, namreč gospoda Frančiška Didiča, posestnika in gostilničarja. Ranjki je kot pravi prijatelj katoliško mislečemu učiteljstvu koj ob ustanovitvi naše podružnice pristopil kot podporni član in je tudi podružnici brezplačno prepustil primeren prostor za knjižnico. G. Didič je bil mož stare katoliško-narodne korenine in splošno spoštovan. Dalje časa je bil tudi zelo delaven župan idrijske mestne občine. Sveti naj mu večna luč! N.

† **Andrej Žumer.** Dné 28. februarja je umrl v Kranju ces. kr. okrajni šolski nadzornik Andrej Žumer. Pokojnika smemo prištevati najuglednejšim in najdelavnejšim slovenskim učiteljem zadnjih desetletij. Rodil se je leta 1847. v Gorjah

na Gorenjskem. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani. Po dovršeni maturi je leta 1869 odpotoval v Prago, da se posveti filozofičnim študijam. A primanjkovalo mu je podpore. Zato je zapustil češko metropolo in se posvetil učiteljstvu. V Celovcu je obiskoval en letnik učiteljskega. Ko je dovršil izpit, je deloval nekaj časa v Waldherrjevem zavodu; l. 1873 pa je bil nameščen definitivno na II mestni šoli v Ljubljani. Odtod se je preselil l. 1891. kot vodja in nadučitelj na I. mestno šolo. — Že l. 1882. je bil imenovan c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za kamniški okraj, l. 1888. pa za kranjski okraj. Ko je bilo leta 1894. reorganizovano okrajno šolsko nadzorništvo na Kranjskem, sta bila Žumru poverjena v nadzorovanje kranjski in radoljiški okraj. Pokojnik je bil na šolskem polju izredno delaven. V družbi z Razingerjem je izdal „Abecednik“ s stenskim podobami, „Prvo berilo in slovnico“ in „Prvo nemško slovnico“. Več let (1890—1894) je bil urednik „Učiteljskega Tovariša“, v katerem je takrat vladal še drugačen duh, kakor sedaj. Vrh tega je bil predsednik „Učiteljskega konvikta“, ki je po največ njegovo delo, odbornik Slovenske Šolske Matice, itd. — Kot nadzornik je bil pri svojem učiteljstvu priljubljen. Z blagohotnostjo in prizanesljivostjo si je znal pridobiti zaupanje stanovskih tovarišev. — Pogrebnege spreveda v ponedeljek, 2. marca so se vdeležili: vladni svetnik vitez Kaltenegger in deželni šolski nadzornik Fr. Hubad kot zastopnika dež. šolskega sveta; realčni ravnatelj dr. Junovitz, ravnatelj učiteljskega Fr. Levec s profesorji in vadiškimi učitelji, Evgen Lah, kot zastopnik mestnega šolskega sveta ljubljanskega, mnogo uradništva, profesorji kranjske gimnazije, učiteljstva, kranjska ljudska in srednješolska mladina in mnogo drugega občinstva. R. I. P.

Šolska afera v Trieru. V mestu Trier na Nemškem je učiteljske, katero obiskujejo protestantske, pa tudi katoliške učiteljske kandidatinje. A učiteljice so skoraj izključljivo protestantkinje in tudi učne knjige so pisane v protestantskem duhu. Tako so n. pr. na trierskem učiteljskem rabili za pouk v zgodovini knjigo, kjer je bil natisnjen grd napad Lutrov na samostane. Tudi učiteljica zgodovine je protestantkinja in je izrabljala svojo učno stroko za napade na katoliško cerkev. Vlada ni hotela odpraviti teh razmer. — Zato je odločno nastopil trierski škof dr. Korum. Dne 15. svečana se je na vseh prižnicah trierskega mesta objavil škofijski razglas, ki je prepovedal katoliškim gojenkam pohajati „paritetično“ učiteljske. Vsem, ki bi ne izpolnili tega ukaza, (gojenkam, oziroma njih starišem), naj se pri izpovedi odreče cerkvena odveza. Škofova naredba je seveda hudo razburila nemške vladne kroge, pa tudi druge liberalce po Evropi. Takega odločnega postopanja v šolskih zadevah se niso nadejali. — Nemška vlada se je takoj pričela pogajati z vatikansko diplomacijo in škofom Korumom, ki je povodom papežkih slavnosti bival v Rimu. Pogajanja so se uspešno končala. Nemška vlada je obljubila, da nastavi za pouk zgodovine katoliško učiteljico, in da se izpodtakljiva mesta iz zgodovinske knjige iztrebijo. Škof Korum je nato svoj razglas umaknil. Liberalni listi seveda vsled tega pišejo, da je škof oziroma vatican v tej aferi podlegel. A temu ni tako. — Ta afera iznova priča, da cerkev ne more opustiti zahtevo verske šole, sicer bi bili izpostavljeni nevarnosti njeni najnujnejši interesi.

Šolske razmere v Trstu. „Edinost“ prinaša novico, da s prihodnjim šolskim letom odpre nemški „Schulverein“ svojo šolo v Šklednju pri Trstu. Zatrjuje se

menda tudi, da je tej nemški šoli zagotovljena državna podpora. Ne vemo, kako naj bi imenovali tako postopanje slavne c. kr. vlade, ki ima dovolj denarja za podporo nemški šoli, katero bodo obiskovali otroci iz rajha privandranih Nemcev, za tisoče in tisoče slovenskih pa nima niti vinarja, dà, niti poštene volje, da bi se jim omogočil pouk v materinem jeziku. Pa naj še reče kdo, da je vlada pravična . . . !

Po storjenem delu je dobro počivati. Šola nalaga otrokom tudi domače naloge. Kedaj naj stariši in vzgojitelji ukažejo otrokom izvrševati te naloge, kdaj naj se poprimajo učenja? Mar takoj, ko so otroci prišli iz šole domov ali kedar so se že dalj časa igrali in zabavali? Niti eno niti drugo. Najprej naj malo počivajo, morebiti kake četrt ali pol ure; tedaj naj popoldne použijejo tudi malo južino, potem pa takoj na delo. Lažje je to zdaj kot pozneje ali šele v jutro drugega dne. „Jutri, jutri, danes ne, leni pravijo ljudje.“ Domače naloge seveda ne smejo biti predolge, sicer trpi radi tega zdravje otrok, ki ne dobé primerne časa za razvedrilo. Najprej torej naloge izvršiti, potem se igrati, po izvršenem delu je dobro počivati. Ko se je dete z igranjem raztreslo, ni več razpoloženo za učenje, ravno tako malo, kot dijak, ki je prosto popoldne porabil za daljši izlet. Otroke napeljevati, da bi se še pozno zvečer učili, je nespartmetno; kajti otroci morajo zvečer naglo v posteljo. Zjutraj se še malo učiti in

kaj ponavljati, je koristno: „Rana ura, zlata ura“, ali kakor izkušnja uči, je težko dobiti zjutraj za učenje dosti časa, tedaj je treba marsikaj pripraviti in človek mora biti vesel, če so otroci o pravem času na poti v šolo.

Kako hoče bolgarski učitelj služiti svojemu narodu. Kakor znano, obiskujejo kaj radi mladeniči iz Makedonije zagrebško učiteljsko. Pred nekaj leti končal je eden izmed teh mladeničev tu učiteljsko in ponujali so mu službo učitelja na Hrvaškem, kateri pa službe ni hotel vsprejeti in je ponudbo tako odklonil, ker se je hotel vrniti nazaj v domovino. Na vprašanje pa, kako bo tam živel, odgovori: „Ni mi do tega, kako bom živel, temveč na tem mi je, kako bom umrl. Mojega starega očeta in mojega očeta so obesili Turki, in znabiti da tudi mene doleti enaka usoda. Toda narodu mojemu preti še toliko gorja in trpljenja, da je ono trpljenje, katero je že prestal, malenkostno napram trpljenju, katero bo še prestat moral. V boju za svobodo Makedonije pa morajo biti edini vsi Bolgari, in med temi se ne sme pogrešati tudi mene kot učitelja.“ — Nato je odšel. Znabiti, da je že mrtev, znabiti da stoji na čelu kake čete, pripravljen, vsak trenutek dati svoje življenje za svobodo naroda svojega. Njegovi nekdanji prijatelji in kolegi na zagrebškem učiteljskem se pač večkrat spominjajo in mu iz srca želé, da bi doživel svobodo naroda svojega.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.
